Juutinen 18.10.2024 263/04.01.00/2024

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

HE 123/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturvarahastojen säästöjen valtion ja kuntien talouden vahvistamiseen ohjaamista ja sairauspäivärahan muutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT ei kannata sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointia velkaisen julkisen talouden tukemiseen. Vakuutusmaksut on tarkoitettu vakuutusperusteisten menojen rahoittamiseen, eikä sosiaalivakuutusmaksuja tule käyttää muun julkisen talouden vahvistamiseen.

Sosiaaliturvarahastojen maksuja pitää käyttää yleisesti hyväksytyn vakuutusperiaatteen mukaisesti ansiosidonnaisten etuuksien rahoittamiseen. Julkisen talouden sopeutus tulee tehdä menoja leikkaamalla, tuloja lisäämällä tai näiden yhdistelmällä.

Vakuutusperiaatteen ja vakuutusten korvauksien heikentäminen voi aiheuttaa painetta työehtosopimusneuvotteluihin.

Laskentakaavan muutos heikentää entisestään vakuutusmaksuilla saatava turvaa suurella osalla palkansaajista. On kokonaisuuden kannalta arveluttavaa, että tiettyjen henkilöiden sosiaalivakuutusturvan heikentäminen on julkisen talouden sopeuttamisen keino.

Työllisyysvaikutukset oletetaan perustellen verrattain pieneksi, ja muutos sinällään ei aiheuttane isoja muutoksia työnteon kannustimiin. On huomattava, että vaikka työhön kohdistuvat maksut pysyvät sinällään ennallaan, kohdentuu pieniin ansioihin veronkevennystä ja suurempiin ansioihin kiristystä.

Uudistus ei ole neutraali työnantajien välillä vaan uudistus kohtelee pieniä ja suuria työnantajia eri tavoin. Kanavoinnin mahdolliset kielteiset vaikutukset kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen on kompensoitava ko. työnantajille. Valtion taloutta ei tule pönkittää erilaisten kanavointiratkaisujen seurauksilla kunnilta ja hyvinvointialueilta leikkaamalla.

Voimaantulon ajankohdan ja teknisen toteutuksen vuoksi rahastoihin sisään tulevat maksut ja ulosmaksettavat etuudet menevät eritahtisesti, ja tätä kertaluonteista kuluerää ei huomioida. Valtio käytännössä kanavoi sosiaaliturvarahastoista ylimääräistä suhteessa lakiesityksen alkuperäiseen tavoitteeseen. Vaihtoehtoisina tapoina olisi voitu harkita voimaantulon porrastamista tai yksinkertaisempana ja selkeämpänä ratkaisuna ylimääräistä kertakorvausta sosiaaliturvarahastoihin valtion taholta, jolloin kanavointi olisi tavoitteensa mukaisesti neutraali.

Sosiaalivakuutusmaksujen ja maksettavien etuuksien muutosten eritahtisuudesta johtuen on valtio kanavoimassa sosiaaliturvarahastoista kertaluonteisesti 200 miljoonaa enemmän, kuin on hallitusohjelman tai lakiesityksen mukaan tarkoitus. Virhe voidaan

korjata joko lakien voimaantuloja muuttamalla tai muutosta porrastamalla, tai yksinkertaisemmin valtio voi tilittää ylimääräisenä keräämänsä reilut 200 miljoonaa sosiaalivakuutusrahastoihin. Tällöin valtio ei tulouta itselleen enempää kanavoinnista kuin mitä tosiasiallinen sosiaaliturvarahastojen säästö on, eikä ylimääräistä maksua rahastoihin tarvitse periä palkansaajilta ja työnantajilta vakuutusmaksujen tarkistuksen yhteydessä. Tekniikka mahdollistaa säästöjen kanavointia koskevien tavoitteiden saavuttamisen.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT ei kannata sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointia velkaisen julkisen talouden tukemiseen. Kaavaillut muutokset heikentävät entisestään sosiaaliturvajärjestelmän ansiosidonnaista vakuutusperusteisuutta suurelta joukolta kansalaisia entisestään. Kaavailtu voimaantulo aiheuttaa ylimääräisen kertaluonteisen kanavoinnin rahastoista valtion taloutta tilkitsemään, mikä on ristiriidassa päämäärän kanssa.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT

Tutkimusjohtaja Mika Juutinen